

זהר הקדוש

עם ביאור
הפטר והפסוק

פרשת כי תבוא + פנימיות הקלות שבמשנה תורה

בשעה שהיו רבי שמעון בן יוחאי ורבי אלעזר בנו טמונים במערה מפני אימת המלכות, התקשו התלמידים בפרשת התוכחה שבמשנה תורה, מדוע לא נאמרו בה דברי הבטחות ונחמות כפי שנאמרו בפרשת התוכחה שבתורת כהנים. רבי יוסי בן רבי יהודה כתב את השאלה על גבי ושם אותו בכנפי יונה ושלה אותה אל רבי שמעון. כשבא הדבר לפני רבי שמעון ישב ובכה עד שהתגלה אליו אליהו הנביא וגילה לו מפי הקדוש ברוך הוא את סוד החילוק שבין הקלות שבמשנה תורה והקלות שבתורת כהנים. לאחר מכן התגלה אליו אליהו הנביא שוב וביאר לו כי כל הקלות שבמשנה תורה, בפנימיותם אינם אלא ברכות, ופירש לו כמה דוגמאות לכך, וכפי שיתבאר במאמר שלפנינו.

אליהו הנביא מגלה לרבי שמעון בר יוחאי כי כל הקלות שבמשנה תורה גנוזה בקרבם אהבה גדולה מאבינו שבשמים לבניו האהובים, ובפנימיותם אינם אלא טובות גדולות:

כָּל הַבְּטָחוֹת וְנַחְמוֹת דִּישְׂרָאֵל בְּהַיְי קָלוֹת כְּתִיבִי - כל ההבטחות והנחמות של בני ישראל, כתובות הן ברמז הקלות האלו. **פּוֹק וַחֲזִי** - צא וראה, **מִלֶּכָּא דְרַחֲמִים לְבָרִיָּה** - מלך האהוב את בנו, **וְאָף עַל גַּב דְּלִטְיָיָה וְאַלְקִיָּיָה**, **רַחֲמֵינוּ דְּמַעֲוֵי עֲלֵיָּה** - ואף על פי שהוא מקללו ומכהו, אהבת מעיו עליו. **כִּד אַחֲזִי רוּגְזָא תַּקִּיָּה**, **כִּדִּין רַחֲמֵנוּתָא עֲלֵיָּה** - ודווקא כאשר הוא מראה כעס חזק, אז יש לו רחמנות עליו ביותר. **כִּף קוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא, אָף עַל גַּב דְּלִיטְיָי, מְלוֹי בְּרַחֲמֵינוּ** - כך הקדוש ברוך הוא, אף על פי שהוא מקלל, דבריו נאמרים באהבה. **אַתְחַזְיִין בְּאַתְגַּלְיָא לְוֹטִין, וְאַיְנוּן טַבּוּן סִגְיָאן** - בהתגלות כלפי חוץ נראים הם כקלות, ובאמת בפנימיותם הם טובות גדולות, **בְּגִין דְּאַלְיִן קָלוֹת בְּרַחֲמֵינוּ הוּן** - בגלל שאלו הקלות שבמשנה תורה היו באהבה, **מַה דְּלָא הוּהוּ כִּן בְּאַיְנוּן קִדְמָיָא, דְּכִלְהוּ הוּן בְּדִינָא תַּקִּיָּה** - מה שלא היה כן באלו הקלות הראשונות שנאמרו בתורת כהנים, שהם היו כולם בדין חזק.

אליהו הנביא ממשיך ומבאר שהקלות אינן אלא כרצועה שהאב מחזיק בידו לייסר בנו, אבל בפנימיותה אינה אלא רחמים:

בְּאַלְיִן אֵית דִּינָא וְרַחֲמֵינוּ - בקלות אלו שבמשנה תורה יש דין ואהבה, **כְּאַבָּא דְרַחֲמִים עַל בְּרִיָּה וְרַצוּעָה דְּמִלְקִיּוּתָא נְקִיט בִּידֵיהָ** - כמו האב שיש לו אהבה על בנו, ומחזיק בידו רצועה של מלקות, **עֲבִיד נְהִימוּ סִגְיָא וְקִלְיִן רַבְרְבִין וּמִלְקִיּוּתָא קִלְיִין בְּרַחֲמֵי** - הוא עושה שאגה רבה וקולות גדולים, ואולם המלקות עצמן קלות הן ברחמים.

מביא דוגמא מפרסוק אחד שעל פניו נראה כקללה קשה ביותר, ומפרשו בלשון ברכה, שאדרבה נאמרה כאן הבטחה טובה לישראל:

וְקִשְׂיָא מִכָּל אֵינּוּן קָלוֹת - והקללה הקשה ביותר מכל אלו הקלות, **דָּא הוּא דְּכְתִיב** - זה הוא שכתוב (דברים כח טא) **'גַּם כָּל חָלִי וְכָל מִכָּה**

אֲשֶׁר לֹא כְּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֹּאת יַעֲלֶם ה' עֲלֶיךָ עַד הַשְּׂמֹדָף. ואף שלכאורה כלפי חוץ נראה שזו קללה קשה ביותר, אבל באמת **הַכָּא אֵינּוּן הַבְּטָחוֹת דְּאַבָּא עַל בְּרִיָּה, בְּרַחֲמֵינוּ סִגְיָא** - כאן מרומזות ההבטחות של האב על בנו, באהבה גדולה, שהרי **'עֲלָה לָא כְּתִיב** - אין כתוב כאן, **אַלָּא 'יעלם'**, שפירושו מלשון העלם וכיסוי, כלומר **יְכַבֵּשׁ לֹון וְיַכְסִי לֹון בְּנִגְקָא דְּדוּכְתִּיָּהוּ** - יכבוש ה' לחוליים ולמכות אלו ויכסה עליהם בנקב שבמקומם, **דְּלָא יִפְקוּן לְבַר וַיהוֹן כְּבוּשִׁין וּמְכוּסִין בְּנִגְקָבֵיהוּ** - שלא יצאו החוצה אלא יהיו כבושים ומכוסים בנקב שלהם.

לפי מה שביאר בתחילת הפרסוק שהמכות תהיינה מכוסות ונעלמות, מפרש על פי זה גם סוף הפרסוק, שיש כאן הבטחה שלא יצאו המכות החוצה לעולם ולעולמי עולמים:

ומה שנאמר בסוף הפרסוק **'עַד הַשְּׂמֹדָף'**, גם זו אינה אלא הבטחה גדולה, שמבטיח ה' ומגביל את הזמן עד אימתי יהיו המכות נעלמים ומכוסים לבלתי צאת החוצה, ולזה אמר **'עַד הַשְּׂמֹדָף'**, **מַה דְּלָא יְהִי לְעֵלַם וְלְעֵלְמֵי עֲלֵמִיָּא** - מה שלא יהיה לעולם ולעולמי עולמים, **דְּהָא אוּמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא דְּלָא יִשְׂיָצִי יְתִי יִשְׂרָאֵל לְעֵלַם וְלְעֵלְמֵי עֲלֵמִין** - שהרי נשבע הקדוש ברוך הוא שלא יכלה את ישראל לעולם ולעולמי עולמים, **וְדוּכְרַנְיָהוּן יְהִי קִיָּים תְּדִירָא** - וזכרם יהיה קיים תמיד, **דְּכְתִיב** - שכתוב (ישעיה סו כב) **'כִּי כְּאֲשֶׁר הַשְּׂמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עוֹשֶׂה עִמָּדִים לְפָנַי נֶאֱמַר ה' כִּן יַעֲמַד זְרַעְכֶם וְשִׂמְכֶם וְכְתִיב** - וכתוב עוד (ירמיה לא לו) **'כֹּה אָמַר ה' אִם יִמְדוּ שָׁמַיִם מִלְּמַעְלָה כֹּו וַיִּחְקְרוּ מוֹסְדֵי אָרֶץ לְמִטָּה גַם אֲנִי אֶמָּאס כְּכֹל זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַל כֵּן אֲשֶׁר עָשׂוּ נֶאֱמַר ה' וְהוֹאִיל וּבְאוֹמָאָה אֵינּוּן דְּלָא יִשְׂתַּיְצוּן יִשְׂרָאֵל** - וכיון שהוא בשבועה שלא יכלו בני ישראל, **זְמִינָא דִּיהוֹן כָּל מִכְתָּשִׁין וּמְרַעִין טְמִירִין וּמְכוּסִין, דְּלָא יִפְקוּן לְבַר לְאַבְאָשָׁא לֹון, עַד זְיַמְנָא דִּישְׂתַּיְצוּן מִן עֲלֵמָא** - עתיד שיהיו כל המכות והחוליים נעלמים ומכוסים, שלא יצאו החוצה להרע להם, עד אותו זמן שיכלו מן העולם, **מַה דְּלָא יְהִי לְעֵלַם וְלְעֵלְמֵי עֲלֵמִין** - מה שלא יהיה לעולם ולעולמי עולמים, שלעולם לא יהיה אבדון גמור לישראל. נמצא שיש כאן הבטחה מפי ה' שהמכות תהיינה מכוסות ונעלמות ולא יצאו החוצה לעולם ועד.

אליהו הנביא מביא לרבי שמעון דוגמא נוספת מהפרסוק האחרון של התוכחה, שגם הוא מתפרש לטובה, שישבו ה' באחרית הימים ויעשה נסים לישראל כמו שעשה להם במצרים:

סוּפָא דְּכוּלְהוֹן וְסִיּוּמָא דִּילְהוֹן - הסוף של כל אלו הקלות והסיום שלהן, **הוּא מַה שְׂכְתוּב (דברים כח טח) 'וְהִשִּׁיבָה ה' מִצְרַיִם בְּאַנִּיּוֹת בְּדֶרֶךְ**

כָּל הַבְּטָחוֹת וְנַחְמוֹת דִּישְׂרָאֵל, בְּהַיְי קָלוֹת כְּתִיבִי. פּוֹק וַחֲזִי, מִלֶּכָּא דְרַחֲמִים לְבָרִיָּה, וְאָף עַל גַּב דְּלִטְיָיָה וְאַלְקִיָּיָה, רַחֲמֵינוּ דְּמַעֲוֵי עֲלֵיָּה. כִּד אַחֲזִי רוּגְזָא תַּקִּיָּה, כִּדִּין רַחֲמֵנוּתָא עֲלֵיָּה. כִּף קוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא, אָף עַל גַּב דְּלִיטְיָי, מְלוֹי בְּרַחֲמֵינוּ. אַתְחַזְיִין בְּאַתְגַּלְיָא לְוֹטִין, וְאַיְנוּן טַבּוּן סִגְיָאן. בְּגִין דְּאַלְיִן קָלוֹת בְּרַחֲמֵינוּ הוּן. מַה דְּלָא הוּהוּ כִּן בְּאַיְנוּן קִדְמָיָא, דְּכִלְהוּ הוּן בְּדִינָא תַּקִּיָּה. בְּאַלְיִן אֵית דִּינָא וְרַחֲמֵינוּ, כְּאַבָּא דְרַחֲמִים עַל בְּרִיָּה, וְרַצוּעָה דְּמִלְקִיּוּתָא נְקִיט בִּידֵיהָ, עֲבִיד נְהִימוּ סִגְיָא, וְקִלְיִן רַבְרְבִין. וּמִלְקִיּוּתָא כְּלִילִין בְּרַחֲמֵי.

וְקִשְׂיָא מִכָּל אֵינּוּן קָלוֹת, דָּא הוּא דְּכְתִיב, (דברים כח טא) 'גַּם כָּל חָלִי וְכָל מִכָּה אֲשֶׁר לֹא כְּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה יַעֲלֶם ה' עֲלֶיךָ עַד הַשְּׂמֹדָף'. הַכָּא אֵינּוּן הַבְּטָחוֹת דְּאַבָּא עַל בְּרִיָּה, בְּרַחֲמֵינוּ סִגְיָא. יַעֲלָה לָא כְּתִיב, אֲלָא יַעֲלֶם, יְכַבֵּשׁ לֹון, וְיַכְסִי לֹון בְּנִגְקָא דְּדוּכְתִּיָּהוּ, דְּלָא יִפְקוּן לְבַר, וַיהוֹן כְּבוּשִׁין וּמְכוּסִין בְּנִגְקָבֵיהוּ. 'עַד הַשְּׂמֹדָף', מַה דְּלָא יְהִי לְעֵלַם וְלְעֵלְמֵי עֲלֵמִיָּא, דְּהָא אוּמֵי קוּדְשָׁא בְּרִיָּה הוּא, דְּלָא יִשְׂיָצִי יְתִי יִשְׂרָאֵל לְעֵלַם וְלְעֵלְמֵי עֲלֵמִין, וְדוּכְרַנְיָהוּן יְהִי קִיָּים תְּדִירָא. דְּכְתִיב, (ישעיה סו כב) 'כִּן יַעֲמַד זְרַעְכֶם וְשִׂמְכֶם, וְכְתִיב, (ירמיה לא לו) 'כֹּה אָמַר ה' אִם יִמְדוּ שָׁמַיִם מִלְּמַעְלָה כֹּו.

וְהוֹאִיל וּבְאוֹמָאָה אֵינּוּן דְּלָא יִשְׂתַּיְצוּן יִשְׂרָאֵל, זְמִינָא דִּיהוֹן כָּל מִכְתָּשִׁין וּמְרַעִין טְמִירִין וּמְכוּסִין, דְּלָא יִפְקוּן לְבַר לְאַבְאָשָׁא לֹון, עַד זְיַמְנָא דִּישְׂתַּיְצוּן מִן עֲלֵמָא, מַה דְּלָא יְהִי לְעֵלַם וְלְעֵלְמֵי עֲלֵמִין.

סוּפָא דְּכוּלְהוֹן וְסִיּוּמָא דִּילְהוֹן, (דברים כח טח) 'וְהִשִּׁיבָה ה' מִצְרַיִם בְּאַנִּיּוֹת בְּדֶרֶךְ

אשר אמרתי לך לא תסיף עוד לראתה והתמפרתם שם לאיביך לעבדים ולשפחות ואין קנה. גם כאן הרי זה נראה כלפי חוץ כקללה חמורה ביותר, אך באמת הכא הבטחות ונחמות דזמין קודשא בריך הוא למעבד לישראל בסוף יומיא - כאן נרמזו ההבטחות והנחמות שעתיד

הקדוש ברוך הוא לעשות לישראל באחרית הימים, ויתבאר הכתוב כך: 'והשיבך ה' מצרים באניות, אבטחותא לאתבא ולמיעבד נסין ואתין דעבד קודשא בריך הוא במצרים ביומין קדמאין - כאן נאמרה הבטחה לשוב באחרית הימים ולעשות את הניסים והאותות שעשה הקדוש ברוך הוא במצרים בימים הראשונים, כמא דאת אמר - כמו שאתה אומר בפסוק (מיכה ז טו) 'פימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות'.

דורש את המשך הכתוב, שבא לבשר לישראל שהאומות שיבואו עליהם באניות למלחמה יטבעו בתוך הים, כמו שהיה אצל מצרים בקריעת ים סוף:

ומה שנאמר 'באניות, הכא איהו קמה דאמרך - כאן בפסוק זה הוא כמו שאתה אומר, דאת דריש - שאתה דורש תיבת 'באניות' בחילוף אות א' עם אות ע', כאילו נאמר 'בעניות', לשון עני, דהיינו שתכלה פרוטה מן הכיס. אבל באמת יש עוד פירוש אחר, שבאחרית הימים תתפרש תיבת 'באניות' כפשוטה, כי זמינין כל בני עלמא למיתי עליהו דישראל על ספינו דימא ויחשבונו לשיצאה לון מן עלמא - עתידים כל בני העולם לבוא למלחמה על ישראל על ספינות הים ויחשבו לכלות אותם מן העולם, וקלהו טביעין גו ימא - וכולם יהיו נטבעים בתוך הים, כמא דעבד ביומין קדמאין - כמו שעשה ה' למצרים בימים הראשונים. ותמן איהו חדוה סגיא - ושם הוא שתהיה שמחה גדולה, שיאמרו ישראל שירה כמו שאמרו שירה על הים, פתיב הכא - כתוב כאן 'באניות', וכתוב התם - וכתוב שם (ישעיה מג יד) 'פה אמר ה' גאלכם קדוש ישראל למענכם שלחתי בכלה והורדתי בריחים פלם וכשדים באניות רנתם, מה להלן נאמרה רנה אצל 'אניות', אף פאן מה שנאמר 'אניות' יתפרש בענין רנה ושמחה.

בהמשך הכתוב מרומז שהנסים שיעשה ה' לישראל באחרית הימים לא נעשו מעולם ועד עולם, לכד מומן יציאת מצרים: עוד נאמר בהמשך הפסוק 'והשיבך ה'

מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תסיף עוד לראתה. מן יומא דאתברי עלמא לא גלי גבורתיה קודשא בריך הוא לאתחזקה בעלמא, ושעתא דרעותא, אלא בהוא דרך - מן היום שנברא העולם לא גילה הקדוש ברוך הוא את גבורתו להתראות בעולם, ולא היתה שעת רצון, כי אם בדרך ההוא. פי פאשר ראיתם את מצרים, באותו דרך ובהוא גונא יעביד לך - כך יעשה לך ה' באחרית הימים, באותו אופן ובאותו דרך כמו שעשה לך בצאתך ממצרים.

אליהו הנביא ממשך לדרוש גם את סוף הכתוב, שגם הוא מבשר לישראל שאף שבזמן שיחשבו שהם מכורים ביד אויביהם, באמת אין הדבר כן, כי לעולם לא יוכלו לשלוט עליהם:

בסוף הפסוק נאמר 'והתמפרתם שם לאיביך לעבדים ולשפחות ואין קנה, דהא לבתר - שהרי לאחר מכן, מפל שאר סטרין יתכנשונו עליהו דישראל - מכל שאר הצדדים יתאספו למלחמה על ישראל, ויחשבונו ישראל דבומנא דא יתאבדו ואיננו זבינין לבעלי דבניהון - ויחשבו ישראל שבפעם הזאת יאבדו ושהם מכורים כבר לשוואיהם, דהא הוא דכתיב - זה הוא שכתוב 'והתמפרתם שם', ונמפרתם לא כתיב - אין כתוב כאן, שאז היה פירושו שנמכרתם ממש, אלא 'והתמפרתם', שפירושו שנראה כאילו נמכרתם אבל באמת לא נמכרתם, כלומר בלבבכון תחשבונו דאתון זבינין, ולא הכי - בלבבכם תחשבו שאתם מכורים, ובאמת אינו כן, דהא 'ואין קונה' פתיב, ולית מאן דיכיל לשלטאה עליהו - שהרי כתוב 'ואין קונה', ואין מי שיכול לשלוט עליכם.

אליהו הנביא מסיים את דבריו לרבי שמעון ומגלה לו כי כל זה תלוי במה שבני ישראל יחזרו בתשובה, וצריך כל אחד להתבונן בזה ולשוב אלא קונו בתשובה שלימה:

וכל דא לסוף יומיא - וכל זה יהיה באחרית הימים, ותלייא פולא בתיובתא - והכל תלוי בתשובה, וכולא סתים - והכל הוא סתום, כמא דכתיב - כמו שכתוב (דברים כ ח) 'ושמרתם את דברי הגרית הזאת ועשיתם אתם למען תשכילו את כל אשר תעשון. מאן דאית ליה לבא, יסתפל וידע לאתבא למאריה - מי שיש לו לב, יתבונן בזה וידע לשוב בתשובה לפני קונו.

אשר אמרתי לך לא תסיף עוד לראתה והתמפרתם שם לאיביך לעבדים ולשפחות ואין קנה, הכא הבטחות ונחמות, דזמין קודשא בריך הוא למעבד לישראל בסוף יומיא. 'והשיבך ה' מצרים באניות, אבטחותא לאתבא ולמיעבד נסין ואתין דעבד קודשא בריך הוא במצרים, ביומין קדמאין. פדכר אחר (מיכה ז טו) 'פימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות'.

'באניות', הכא איהו, כמא דאמרך, דאת דריש בעניות, שתכלה פרוטה מן הכיס. אבל, זמינין כל בני עלמא למיתי עליהו דישראל על ספינו דימא, ויחשבונו לשיצאה לון מן עלמא, ובלהו טביעין גו ימא, כמא דעבד ביומין קדמאין.

ותמן איהו חדוה סגיא. פתיב הכא באניות, וכתוב התם (ישעיה מג יד) 'באניות רנתם. מה להלן רנה אף פאן רנה'.

בדרך אשר אמרתי לך מן יומא דאתברי עלמא, לא גלי גבורתיה קודשא בריך הוא לאתחזקה בעלמא, ושעתא דרעותא, אלא פתהוא דרך, פי פאשר ראיתם את מצרים, באותו דרך, ובתהוא גונא יעביד לך.

דהא לבתר מפל שאר סטרין יתכנשונו עליהו דישראל, ויחשבונו ישראל, דבומנא דא יתאבדו, ואיננו זבינין לבעלי דבניהון, דהא הוא דכתיב, (דברים כח סח) 'והתמפרתם שם' ונמפרתם לא כתיב, אלא 'והתמפרתם', בלבבכון תחשבונו דאתון זבינין, ולא הכי, דהא 'ואין קונה' פתיב, ולית מאן דיכיל לשלטאה עליהו.

וכל דא, לסוף יומיא. ותלייא פולא בתיובתא. וכולא סתים. כמא דכתיב, (שם כח ח) 'למען תשכילו את כל אשר תעשון' מאן דאית ליה לבא, יסתפל וידע לאתבא למאריה.

נפשי צמאה לדעת כל רז סודך

זוהר הקדוש המבואר < עם פירוש "הכתר והכבוד" >

ביאור בשפה ברורה הפותח את לב הלומד, עם מקורות וביאורים על פי גדולי המפרשים

